

Statusrapport 2014

Utbygging av bossnett i Bergen sentrum

Fra spann...

Dagens løsning

Bosspann

Bossbiler

...til rør

Bossnett

Nedkast

Nedgravd
rørsystem

Terminal for
oppsamling

BIR Nett AS

18.02.2015

Rapport	
Prosjektnavn	Utbygging av bossnettet i Bergen sentrum
Rapport tittel	Statusrapport 2014 - Utbygging av bossnettet i Bergen sentrum
Prosjekteier	BIR Nett AS v/daglig leder Terje Strøm
Sammendrag	<p>Bystyret vedtok i sak 245/08 etablering av bossnett i Bergen sentrum. I sak 301/13 fattet bystyret vedtak på grunnlag av BIRs «<i>Statusrapport 2013 om utbygging av bossnett i Bergen sentrum</i>». I vedtaket var bystyret bekymret for kostnadsutviklingen i prosjektet, og var opptatt av en vellykket gjennomføring. Bystyret ønsket fremlagt en årlig statusrapport fra BIR med særlig fokus på fremdrift i utbyggingen og kostnadsutviklingen i prosjektet.</p> <p>«Statusrapport 2014 – Utbygging av bossnett i Bergen sentrum» søker å svare ut Bergen bystyre sine forventninger.</p> <p>BossNett AS har i 2014 endret selskapsnavn til BIR Nett AS. Ny daglig leder tiltrådte i januar 2014 og nytt styre er valgt fra 01.01.2015.</p> <p>Det er opprettet en styringsgruppe med medlemmer fra Bergen kommune og BIR som er et viktig redskap for å sikre en vellykket gjennomføring av prosjektet.</p> <p>KPMG har på oppdrag fra BIR AS gjennomført en forvaltningsrevisjon rettet mot «<i>Styring av store investeringsprosjekt</i>» i tidsrommet september 2013 – januar 2014. Basert på funn og anbefalinger har BIR Nett utarbeidet en handlingsplan som etterleves.</p> <p>Det er frem til utgangen av 2014 investert totalt 252 mill. kr i bossnettutbyggingen, hvorav ca 55 mill. kr i 2014. Hovedfokus i 2014 har vært å realisere den kapitalen som er investert i anlegget. Dette omfatter i hovedsak sammenkobling av etablert rørnett, avklare plassering av nedkast, bygging av den første terminalen og således sikre at de første kundene kan ta i bruk bossnettet høsten 2015. Prognose for investering i 2015 er 232 mill. kr, hvor hoveddelen er knyttet til ferdigstilling av Terminal Jekteviken og utvidelse av det blå nettet.</p> <p>Det pågår anleggsarbeid på oppsamlingsterminal for blått nett i Jekteviken og det er gjennomført en omfattende miljøsanering av tomten. Om lag 3000 husholdninger tilknyttes bossnettet ved oppstart. Eksisterende rørnett utvides fortløpende i samordnede prosjekter i Graveklubben. Når nytt handlingsrom som følge av nytt selvkostregelverk er avklart, vil arbeidet med innsalg til næringskunder bli intensivert.</p> <p>Det skal utplasseres over 500 nedkast og «<i>Retningslinjer for plassering av nedkast</i>», vedtatt av bystyret (i sak 158/14) gir god forutsigbarhet for alle parter ved planlegging og etablering av nedkast.</p> <p>Prosjektering av terminaler for grønt nett startes når terminalplassering er vedtatt i reguleringsplan for Nygårdstangen. Høsten 2014 er det startet arbeid med planlegging av hovedtraseer for grønt nett på Nygård. Målsettingen er å sette første del av grønt nett i drift i slutten av 2017.</p> <p>Anleggsarbeid gjennomført i 2014 speiler kostnadsnivå som er satt i «<i>Statusrapport 2013</i>» og viser således ikke avvik i forhold til prognose som tidligere fremlagt.</p>
Distribusjon	Styret i BIR Nett AS og Bergen kommune
18.02.2015	BIR Nett AS v/ daglig leder Terje Strøm

INNHold

1	INNLEDNING	4
2	STATUSRAPPORTERING FOR 2013 - BYSTYRESAK 301/13.....	6
2.1	Ny ledelse - Nye grep.....	6
2.2	Usikkerhet og fokusområder i 2015	6
3	INVESTINGER OG RAPPORTERING	8
3.1	BIR Nett sin levering i 2014.....	8
3.2	Investeringer i 2015	9
3.3	Statusrapport 2015	9
4	OPPFØLGING AV BYSTYREVEDTAK I SAK 301/13.....	10
4.1	Styringsgruppe for utbygging av bossnett i Bergen sentrum	10
4.2	Handlingsplan etter forvaltningsrevisjon	10
4.3	BIR Nett AS - Organisering av selskapet og virksomheten	11
4.3.1	Administrasjon og ledelse	11
4.3.2	Selskapets styre	12
4.4	BIR Nett sitt formål	12
4.5	BIR Nett AS sin strategiplan - Forretningside	13
5	REALISERING AV STRATEGIEN - UTBYGGINGSPLAN	14
6	STATUS FOR UTBYGGING	15
6.1	Terminal blått nett - Jekteviken	15
6.2	Utbygging av Blått nett.....	16
6.2.1	Sammenkobling av eksisterende nett	16
6.2.2	Veien til Nordnes	16
6.2.3	Møhlenpris	17
6.2.4	Andre områder	17
6.3	Terminal grønt nett - Nygårdstangen	17
6.4	Utbygging av Grønt nett.....	18
6.4.1	Hovedtraseer i sør	19
6.4.2	Hovedtrase Kong Oscars gate	19
6.4.3	Østre Murallmenningen.....	19
6.5	Samordnet anleggsaktivitet - Graveklubben	19
7	NEDKAST - DET NYE KOLLEKTIVE «BOSS-SPANNET»	21
7.1	Utforming og funksjon	21
7.2	Bosskorger	21
7.3	Retningslinjer for plassering av nedkast.....	21
7.4	ID-løsning for bruk av nedkast	22
7.5	Informasjon til berørte parter.....	22
8	KUNDETILKNYTNING	23
8.1	Husholdningskunder	23
8.2	Næringskunder	23
8.2.1	Nytt selvkostregelverk.....	23
8.2.2	Tilknytningsplikt	24

1 Innledning

Høsten 2015 skrives et viktig kapittel i byhistorien, da åpner et av verdens største rørbaserte infrastruktursystem for innsamling og transport av avfall i Bergen. Etter mange år med bygging av rørtraseer i sentrumsgatene vil den første delen av et omfattende rørrnett og den første oppsamlingsterminalen i Jekteviken settes i drift. Fra starten vil ca. 3000 boenheter, tilsvarende om lag 6000 innbyggere, få en ny og fremtidsrettet avfallsløsning. Systemet er designet for at også næringslivet kan benytte infrastrukturen.

Bystyret vedtok i sak 245/08 etablering av bossnett i Bergen sentrum. Bergen kommune fikk en statusrapport om utbygging av bossnett i Bergen sentrum til behandling høsten 2013, hvor bystyret den 27.11.2013 uttrykte bekymring for kostnadsutviklingen, samtidig som bystyret var opptatt av en vellykket gjennomføring av prosjektet.

«Statusrapport 2014» søker å svare ut Bergen bystyre sine forventninger til prosjektet. Fra BIR Nett sin side har det i 2014 vært fokus på følgende:

- Rekruttere medarbeidere og etablere en organisasjon som kan møte prosjektets utfordringer, både i utbyggings- og driftsfase
- Anskaffelsesprosess og oppstart av anleggsarbeider for Terminal Jekteviken
- Sammenkobling av etablert ledningsnett
- Retningslinjer som gir forutsigbarhet for plassering av nedkast
- Fastlegge design og funksjon for nedkast
- BIR Nett som prosjektleder i Graveklubben for å øke kapasitet og fremdrift med ledningsbygging
- Sikre øket kapasitet på prosjektering gjennom tre nye rammeavtaler
- Kommunikasjonsplan
- Utarbeide selskapets Strategiplan 2015-2018, inkludert utbyggingsplan og risikoanalyse

Konkret i forhold til selve utbyggingen, så har det vært fokus på å få sammenkoblet det rørrettet som er bygget ut over flere år og få godkjent plassering av nedkast. Videre er det startet arbeid med realisering av Jekteviken terminal. Oppsummert har mye av fokuset i 2014 vært å legge grunnlaget for at en høsten 2015 kan nyttiggjøre de investeringene som hittil er gjort og sikre en vellykket videreføring av prosjektet.

Høsten 2014 er det satt i gang arbeid med detaljplanlegging av nye utbyggingsområder; Nordnes, Møhlenpris og Nygård.

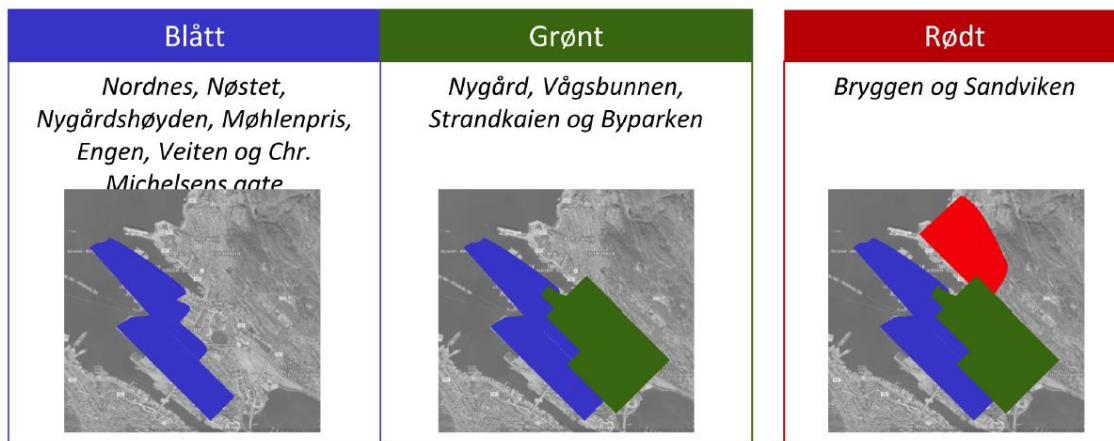
Et byutviklingsprosjekt av den størrelse som bossnettet representerer, er en kommunikasjonsmessig utfordring. I forkant av at anleggsarbeidene med Terminal Jekteviken startet opp, ble det satt sammen en gruppe med kompetansepersoner fra både Bergen kommune, BIR AS og BIR Nett. Resultat av dette ble en kommunikasjonsplan med følgende målsetting:

«Tydelig informasjon til både kunder eksternt og medarbeidere internt. Dette skal føre til at prosjektet bossnett blir sett på som et nyskapende prosjekt som både medarbeidere og kunder er stolte over å være en del av».

Planen, som var et uvurderlig redskap i forbindelse med første fase med anleggsarbeider i Jekteviken, er i starten av 2015 til revisjon for å spisses ytterligere inn mot at kundene skal ta bossnettet i bruk fra høsten 2015.

I strategiplanen for BIR Nett (se pkt. 4.5) fremgår det at for rødt nett (Sandviken) skal det gjennomføres en ny vurdering og re-planlegging basert på erfaringer fra blått og grønt nett. I tillegg skal disse vurderingene ta hensyn til og være oppdatert på teknologiske endringer og nyvinninger.

Blått, grønt og rødt nett skal etter planen dekke følgende områder:

BIR Nett håper at «Statusrapport 2014» gir Bergen kommune et godt og informativt bilde på status og plan for videreføring av byutviklingsprosjektet «Bossnettet i Bergen sentrum».

2 Statusrapportering for 2013 - Bystyresak 301/13

Bystyret vedtok i sak 245/08 etablering av bossnett i Bergen sentrum. Bergen kommune fikk statusrapport om utbygging av bossnett i Bergen sentrum høsten 2013, hvor bystyret den 27.11.2013 fattet følgende vedtak i sak 301/13:

1. *Bystyret er bekymret for kostnadsutviklingen i, og er opptatt av en vellykket gjennomføring av, prosjektet med bossnett i Bergen sentrum. Det forutsettes at BIR gjennomfører de nødvendige tiltak, herunder Forvaltningsrevisjon, og at utviklingen følges nøye av byrådet.*
2. *Bystyret er enig i at en avventer utbyggingen av rødt nett inntil trase for bybanen til Åsane er avklart, og det kan etableres et samarbeid med hele eller deler av Graveklubben for denne strekningen*
3. *Bystyret tar rapporten fra BIR AS til orientering, og ønsker fremlagt en årlig statusrapport fra BossNett AS/BIR AS, og hvor en særlig fokuserer kostnadsutviklingen i prosjektet.*

Statusrapport 2014 redegjør omkring handlinger gjennomført i 2014 som følger opp bystyrets vedtak i saken.

2.1 Ny ledelse - Nye grep

I januar 2014 kom det på plass ny ledelse i BIR Nett. På det tidspunktet delte ledelsen i selskapet den samme bekymringen som bystyret uttrykte i slutten av 2013. Det var da investert om lag 200 mill. kr i et rørnett som ikke var sammenhengende, det var uklarerheter knyttet til plassering av nedkast, og det forelå ikke godkjent miljøsaneringsplan for tomten i Jekteviken hvor det skulle bygges oppsamlingsterminal.

For den nye ledelsen var det behov for å få oversikt over utfordringene og det ble derfor lagt en plan for å få kontroll over prosjektet. I 2014 er det kun investert ca 50 mil. kr, noe som er betydelig mindre enn foregående år og hvor nærmere halvparten er knyttet til anleggsstart for terminal i Jekteviken. Sånn sett representerer 2014 et av de årene hvor det er investert minst i bossnettprosjektet.

2014 er på mange måter det året hvor kommunen og BIR sammen tok kontroll over prosjektet, hvor handlingsplan etter gjennomført forvaltningsrevisjon var et nyttig redskap for videre arbeid. Selskapsledelsen prioriterte å få styrket organisasjonen, få frem en strategiplan som viser retningen, rekkefølge på aktiviteter, tydeliggjøre prosjektmålet, herunder sikre at anlegget kan tas i bruk i 2015.

Det grunnlaget som dermed er lagt i 2014 resulterer i at investeringene i 2015 kan økes til 232 mill. kr. Hoveddelen av dette er knyttet til realisering av første terminal og utvidelse av det rørnettet som denne terminalen skal betjene.

Oppsummert har ledelsen kontroll når det gjelder å få drift på første del av anlegget i 2015, men også sterkt fokus på utbyggingsplan for årene fremover.

2.2 Usikkerhet og fokusområder i 2015

Det er fortsatt usikkerheter i et så stort og komplekst prosjekt som skal realiseres over en årrekke. Mye av det som var bekymringer for et år siden er i dag håndtert. Det som imidlertid kan betegnes som bekymringer ved starten av 2015 er også det som selskapsledelsen vil ha ekstra fokus på i tiden fremover. Områdene med størst fokus i den sammenheng er i hovedsak knyttet til det grønne nettet, det nettet som skal realiseres etter det blå nettet.

Økonomiske og fremdriftsmessige fokusområder for Grønn terminal:

- Avklaring av lokalisering på Nygårdstangen (reguleringsplan)
- Dobbelterminal eller en delt løsning
- Tomtekostnader
- Opparbeidelseskostnader, terminal som «grunnmur» for et eventuelt større bygg
- Rekkefølgekrav og arkitektoniske krav
- Krevende hovedtraseer i Nygårdsområdet
- Markedssituasjonen og resultat av anskaffelse

Når det gjelder kostnadene med fremtidig terminal for grønt nett, så finnes det nå gode erfaringspriser fra Jekteviken for både bygg og «innmat». I bystyresak 301/13 er det antydnet totale terminalkostnader på opp mot 200 mill. kr. Jekteviken Terminal alene har en ramme på om lag 130 mill. kr. Det er da verdt å merke seg at kostnadene med miljøsanering (20 mill. kr) og omlegging av eksisterende infrastruktur på tomten (10 mill. kr) ikke var tilstrekkelig hensyntatt i grunnlaget satt i statusrapport 2013. I tillegg har BIR vært nødt til å kjøpe en tomt som var langt større enn det behovet BIR hadde, det vi si de gamle gassverksbygningene og et areal på om lag 1 000 m² hvor BIR må opparbeide et parkområde. BIR Nett har forventning til at totalrammen for begge terminalene samlet kan treffe på 200 mill. kr, men forutsatt at forhold nevnt over ikke gir seg utslag i kostnadsøkninger som utfordrer rammen.

Det er også noe usikkerhet angående utvidelse av rørnettet, knyttet til omfanget av samarbeid i Graveklubben i de ulike områdene som bossnettet skal inn i. Dette gjelder også i forholdet til veieierne, herunder krav til opparbeidelse av offentlig grunn etter graving. Videre kan hovedregelen om at kundene i utgangspunktet ikke skal ha mer enn 100 meter til nedkastet medføre mer omfattende ledningsanlegg for å løse ut enkeltkunder. Dette kan tale for en nærmere kost/nyttevurdering i enkelttilfeller.

En annen bekymring for grønt nett er det som BIR Nett oppfatter som manglende fremdrift med infrastrukturbygging i Vågsbunnen, inkludert Kong Oscarsgate. Det er på det rene at det er utfordringer med grunnvannsproblematikk i dette området og dette gjør etablering av nye ledningsanlegg krevende. Fremdrift for bossnettet må samordnes med veieiernes arbeid i området, en fremdrift som i dag ikke er avklart.

3 Investeringer og rapportering

Utbyggingen av bossnettet i Bergen sentrum er et historisk infrastrukturprosjekt. I seg selv er prosjektet omfattende og komplisert, ikke minst da hoveddelen av investeringene skjer «under jorden» i en middelalderby hvor det allerede er trangt som følge av omfattende infrastruktur.

I 2014 er det investert ca. 55 mill. kr i bossnettet. Av dette er ca. 20 mill. kr knyttet til Terminal Jekteviken og ca. 26 mill. kr til utvidelse/sammenkobling av blått nett. Sluttoppgjør på prosjekter i det grønne nettet utført i 2013, men belastet i 2014, utgjør ca. 8 mill. kr.

Anleggsarbeid gjennomført i 2014 speiler kostnadsnivå som er satt i «*Statusrapport 2013*» og viser således ikke avvik i forhold til prognose fremlagt som del av «*Statusrapport 2013*» og opplysninger i bystyresak 301/13.

3.1 BIR Nett sin levering i 2014

BIR Nett har i 2014 hatt stort fokus på å få sammenkoblet det rørnettet som allerede er bygget ut over flere år og få godkjent plassering av nedkast. Videre er det startet arbeid med realisering av Jekteviken terminal. Oppsummert har mye av fokuset i 2014 vært å sikre at en høsten 2015 kan sette drift på anlegget og således få nytte av de investeringene som hittil er tatt, og videre legge grunnlaget for en vellykket videreføring av prosjektet «Bossnettet i Bergen sentrum».

Organisasjonen er betydelig styrket i 2014, herunder økonomifunksjon plassert i BIR AS sin økonomistab, med særlig fokus på kostnadskontroll og økonomioppfølging.

Et byutviklingsprosjekt som bossnettet har mange usikkerhetsmoment. Det er her verdt å merke seg at et infrastrukturprosjekt i sentrum utvikler seg i takt med endringer i byen og omgivelsenes forventninger. Den beste prognosen for en sluttsum må baseres på beste praksis og egne erfaringer.

Miljøsanering og grunnarbeider for Jekteviken Terminal har vært et av de største enkeltrisikoen i utbyggingen. Når nå dette enkeltprosjektet, med en total kostnadsramme på om lag 130 mill. kr er kontrahert og første fase med miljøsanering og grunnarbeider er avsluttet innenfor budsjettammen, er hoveddelen av usikkerheten med denne delen av prosjektet redusert til et minimum.

I bystyresak 301/13 er det under avsnittet «Vedr. økonomi» fremgår det at «*....I tillegg kommer eiendomserverv og bygging av terminaler anslått til 150-200 mill. kr*». Det er her viktig å få fremhevet at tomten i Jekteviken var det eneste arealet BIR fikk tilgang til og som hadde en slik plassering av den fullt ut kunne betjene begge de blå nettene. Tomten har vært krevende både teknisk og økonomisk som følge av sterkt forurensede masser i grunnen fra tidligere gassverksdrift. Kostnadene med selve miljøsaneringen har vært på om lag 20 mill. kr og er inkludert i investeringsrammen på 130 mill. kr.

Det er frem til utgangen av 2014 investert totalt 252 mill. kr i bossnettutbyggingen, hvorav ca. 55 mill. kr i 2014. Av investeringen i 2014 er ca. 20 mill. kr knyttet til Terminal Jekteviken og ca. 26 mill. kr til utvidelse/sammenkobling av blått nett. Sluttoppgjør på prosjekter i det grønne nettet utført i 2013 utgjør ca. 8 mill. kr.

3.2 **Investeringer i 2015**

Prognose for investering i 2015 viser investeringer innenfor nedkast, rørnett, og terminal på om 232 mill. kr. Dette fordeler seg i hovedsak med:

- 110 mill. kr til Terminal Jekteviken
- 95 mill. kr på blått nett
- 10 mill. kr til grønt nett
- 17 mill. kr til aktiverte kostnader (renter, lønn mm)

Investeringene i 2015 vil i hovedsak være knyttet til ferdigstilling av Terminal Jekteviken, utvidelse av det blå nettet som sikrer kundetilknytning og bruk av Terminal Jekteviken. I tillegg skal det utføres prosjektering og mot slutten av året oppstart av ledningsbygging på grønt nett.

3.3 **Statusrapport 2015**

Når BIR Nett i 2015 har ferdig sluttoppgjør på ledningsnett og terminal som er satt i drift og således har opparbeidet eget erfaringsgrunnlag, vil det gi et bedre grunnlag for å fremlegge en ny prognose for et utbygget nett i sentrum.

BIR Nett skal oppdatere 2013-rapporten «*Utbyggingskostnader bossnett - Erfaringer med gjennomført utbygging - Prognose resterende utbygging blått og grønt nett*» i 2015. Denne oppdateringen vil inngå som del av BIR Nett sin rapportering for 2015.

I strategiplanen for BIR Nett er det satt at det for rødt nett i 2016 skal gjennomføres en ny vurdering og re-planlegging basert på erfaringer fra blått og grønt nett. I tillegg skal disse vurderingene ta hensyn til og være oppdatert på teknologiske endringer og nyvinninger.

4 Oppfølging av bystyrevedtak i sak 301/13

Som følge av bystyrets vedtak i sak 301/13 (se pkt. 2) er det opprettet en styringsgruppe for å sikre en styrket koordinering mellom Bergen kommune og BIR Nett. Videre har BIR Nett gjennomført organisatoriske endringer og fått på plass strategiske planer som sikrer helhetlig styring av BIR Nett sin virksomhet i samsvar med bystyrets bestilling.

4.1 Styringsgruppe for utbygging av bossnett i Bergen sentrum

Styringsgruppen for utbygging av bossnett i Bergen sentrum (styringsgruppen) ble opprettet som følge av vedtak i bystyresak 301/13. Styringsgruppen hadde sitt konstituerende møte 09.12.2013 og består av følgende personer:

Anne Iren Fagerbakke	Bergen kommune
Geir Haveraaen	Bergen kommune
Kolbjørn Akervold	Bergen kommune (koordinator og sekretær)
Steinar Nævdal	BIR AS
Terje Strøm	BIR Nett AS

Styringsgruppens mandat:

Styringsgruppen skal bestå av representanter fra BIR Nett AS, BIR AS og Bergen Kommune. Det er Bergen Kommune som har sekretariatsfunksjonen i gruppen.

Styringsgruppen skal ha en aktiv rolle ovenfor Bergen Kommune og BIR Nett, og bidra til koordinering og samordning mellom de forskjellige fagetater i Bergen Kommune og BIR Nett AS. Dette skal hjelpe til å sikre effektiviteten i BIR Nett sine utbyggingsprosjekter, hva gjelder rørtraseer, nedkastpunkter, terminalutbygging og terminalplassering i Bergen sentrum.

BIR Nett AS skal til hvert møte i styringsgruppen rapportere på fremdrift, økonomi, milepæler, planlegging, søknader/tillatelser, organisasjon og andre forhold av betydning for utbyggingen av bossnettet.

I 2014 har styringsgruppen avholdt 6 møter, hvor styringsgruppen har hatt et bredt engasjement knyttet til alle forhold som omfatter progresjon i utbyggingen og planlagt oppstart av anleggets første del høsten 2015. I tillegg til styringsgruppens møter, ivaretas den daglige kontakten med direkte kommunikasjon mellom kommunens koordinator Kolbjørn Akervold og BIR Nett sin leder Terje Strøm. Koordinatorens rolle har vært av avgjørende betydning for å få nødvendige avklaringer og sikre koordinering av bossnettprosjektet i ulike deler av kommunen. Bossnettet er et stort byutviklingsprosjekt som er avhengig av koordinert og samhandlende agering fra kommunen, både som eier, forvalter og tilrettelegger i det offentlige rom. På den annen side er det viktig at Bergen kommune «er tett på» BIR som utbygger i et investeringsprosjekt av denne størrelse. Styringsgruppen ivaretar disse hensynene på en utmerket måte.

4.2 Handlingsplan etter forvaltningsrevisjon

I bystyrevedtak i sak 301/13 fremgår følgende:

«Det forutsettes at BIR gjennomfører de nødvendige tiltak, herunder Forvaltningsrevisjon».

KPMG har på oppdrag fra BIR AS gjennomført et forvaltningsrevisjonsprosjekt rettet mot "Styring av store investeringsprosjekt" i tidsrommet september 2013 – januar 2014.

Oppdraget er utført i samsvar med prosjektmandatet, godkjent av BIR AS den 26.9.2013, og BIR AS sin «Plan for forvaltningsrevisjon for 2013-2016».

Formålet med forvaltningsrevisjonene i BIR er å undersøke om den lovpålagte virksomheten i konsernet utøves i samsvar med eksterne og interne krav, og slik bidra til forbedring av virksomheten. Der hvor forvaltningsrevisjonen avdekker forbedringspotensial skal det foreslås forbedringstiltak og tiltak skal iverksettes.

Resultat av forvaltningsrevisjonen er dokumentert gjennom en forvaltningsrapport. Som resultat av revisjonsrapporten fra KPMG utarbeidet BIR Nett «*Handlingsplan etter forvaltningsrevisjon*». Handlingsplanen ble lagt frem for styringsgruppen 04.04.2014 og det var enighet om hvilke tiltak som skulle iverksettes. Handlingsplanen er oversendt Bergen kommune.

Handlingsplanen gir en kortfattet oppsummering av revisjonsrapportens anbefalinger med begrunnelse. Videre er de enkelte anbefalingene kommentert av administrasjonen og det er satt opp 12 ulike aksjonspunkt med ansvarlig og frist for ferdigstilling.

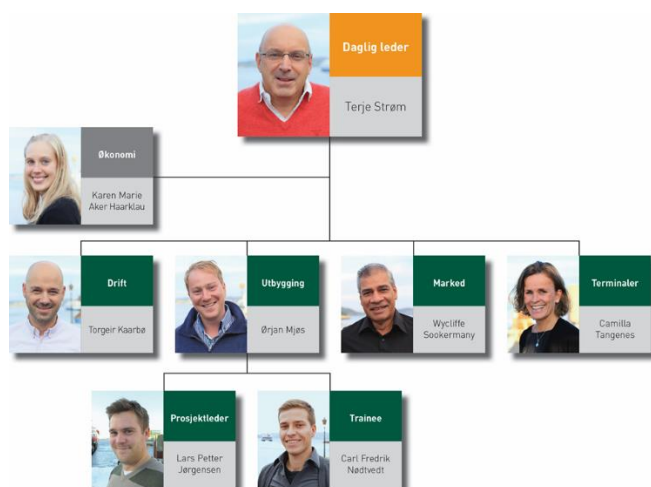
På noen områder går handlingsplanen utover det som er påpekt i revisjonsrapporten. Dette har sin årsak i at Bergen kommune og BIR Nett så at det var ulike forhold som henger i sammen med revisjonsrapportens anbefalinger og som burde inkluderes i handlingsplanen.

Handlingsplanen vil være et meget godt redskap for selskapet i arbeidet med kontinuerlig forbedring. BIR Nett har rapportert på handlingsplanen i samtlige møter i styringsgruppen og i desember 2014 konkluderer styringsgruppen med at handlingsplanen etterlevs og at denne er og vil være et godt verktøy for utviklingen i prosjektet.

4.3 BIR Nett AS - Organisering av selskapet og virksomheten

4.3.1 Administrasjon og ledelse

I januar 2014 tiltrådte ny daglig leder i BIR Nett, samtidig som det var behov for en betydelig styrking av administrasjonen. Gjennom året har det blitt rekruttert prosjektledere og økonomifunksjonen i selskapet ivaretas av dedikert person i BIR AS sin fellestjeneste. Av dagens 7 ansatte er det kun 2 som var ansatt i 2013. Ved inngangen til 2015 har selskapet følgende organisasjon:

Selskapet har stort fokus på å bygge opp nøkkelkompetanse innen bestillerfunksjon (anskaffelse og teknisk kompetanse om anlegget), prosjektledelse, markedskompetanse, regulatorisk kompetanse og kompetanse på drift av anlegget. Som del av

totalentrepriseavtalen med vår hovedleverandør av rør, nedkast og innmat i terminaler, skal deler av driftsoppgavene utføres av denne leverandøren. I 2014 er det ansatt ansvarlig for drift som blant annet skal koordinere eksterne og interne driftsoppgaver. Rekruttering og organisering danner således grunnlaget for å bygge driftskompetanse som en del av utbyggingen, og at BIR Nett som eier av anlegget også i driftsfasen ivaretar bestillerfunksjonen på en profesjonell måte.

Kompetanse knyttet til detaljprosjektering av rørtraseer håndteres fra høsten 2014 gjennom 3 parallelle rammeavtaler (tidligere 1 avtale) med lokale eksterne rådgivende ingeniørfirma. Dette sikrer oppbygging av bergensk kompetanse innen avfallsinfrastruktur og gir god tilgang på den ingeniørkapasitet som BIR Nett har behov for.

4.3.2 Selskapets styre

I forbindelse med at styret i BIR AS evaluerte året 2012, ba styret om at organisering av konsernet ble vurdert. KPMG ble valgt til å gjennomgå BIR sin virksomhetsstyring. KPMG anbefalte blant annet:

- Tradisjonell konsernstyring
- Transparente styre i døtre
- Eierkommunene (valgnemnden) utpeker politiske eier - representanter

På den ordinære generalforsamlingen i juni 2014 ble eierne presentert for KPMG sitt forslag, og eier-kommunene ga enstemmig sin tilslutning til ny organisering. Endringen krevde endring i vedtektene og den 27.11.2014 ble det avholdt ekstraordinær generalforsamling i BIR Nett.

Fra 01.01.2015 består styret i BIR Nett av følgende personer:

Steinar Nævdal, leder

Kathrine Vollevik Knudsen (H), ekstern representant. Nestleder.

Vararepresentant for Knudsen: Jostein Bøe (FrP)

Ove Henning Bjørsvik, konsernintern representant.

Vararepresentant for Bjørsvik: Toralf Igesund (konsernintern)

Styret har avholdt sitt første styremøte 14.01.2015.

4.4 BIR Nett sitt formål

BIR Nett er opprettet for å håndtere den lovpålagte infrastrukturbyggingen av rørbaserte renovasjonsløsninger. Bosnettet i Bergen sentrum skal være konkurransenøytralt og intensjonen er at avfallet konkurransemessig skal håndteres i dette nettet slik elektrisitet fra ulike leverandører håndteres i strømmettet.

I generalforsamling 27.11.2014 er selskapets vedtekter (§2) endret som følger:

«Selskapet er av allmennyttig karakter og skal ikke dele ut utbytte. De ressurser som genereres gjennom virksomheten skal anvendes til realisering av selskapets formål».

Videre sier vedtektenes §7 følgende: *«Ved oppløsning av selskapet skal den eventuelt gjenværende netto formue anvendes til selskapets formål».*

Det har fra starten av vært en forutsetning at inntekter fra næringskunder skal brukes til formålet med infrastrukturbyggingen.

4.5 BIR Nett AS sin strategiplan - Forretningside

I rapport fra forvaltningsrevisjonen var det blant annet anbefalt å dokumentere strategier og foreta risikovurdering av selskapets strategier og mål.

Administrasjonen i BIR Nett har høsten 2014 gjennomført en prosess for å utarbeide en tydelig strategi med tett involvering fra både organisasjonen, styret og Bergen kommune. Prosessen har vært sentrert rundt to større arbeidssamlinger innledningsvis og noen høringsrunder underveis.

Strategien er basert på analyser av eksisterende føringer fra eiere og BIR konsern, interne forhold, samt eksterne krav og betingelser. Selv om strategien er en del av oppfølgingen av handlingsplanen fra forvaltningsrevisjonen, er det viktig å sikre en felles retning for BIR Nett og bossnettet, som både eiere, ledelse og organisasjon er omforent om.

Strategidokumentet som er utarbeidet beskriver de resultater og gevinster BIR Nett skal oppnå frem mot 2018 og hvordan de skal realiseres. I tillegg gir dokumentet en overordnet beskrivelse av bossnettet som avfallsløsning og BIR Nett som selskap. En relativ kort strategiperiode er valgt for å ta hensyn til dynamiske omgivelser, ny teknologi og mulighet for rask tilpasning.

BIR Nett sin forretningside er som følger:

«BIR Nett rydder bybildet og skaper samfunnsøkonomiske gevinster og holdningsendringer.

Gevinstene realiseres gjennom nyskapende og miljøvennlige sentrumsløsninger for transport av avfall, med god flyt og kvalitet. Dette muliggjøres av et kundeorientert og ambisiøst selskap som er et spennende sted å arbeide.»

Strategien vil følges opp gjennom mål, KPIer og milepæler, og styret vil holdes orientert om fremdriften. Når BIR AS reviderer sin konsernstrategi vil BIR Nett gjennomføre en forenklet oppdatering av sin egen strategi for å sikre lik retning. Konkrete målindikatorer (KPIer) er under utarbeidelse, og vil inngå i BIR konsernets standard rapportering og oppfølging.

Strategiplanen har også en visualisering av de samfunnsøkonomiske gevinstene som bossnettet gir, se etterfølgende figur.

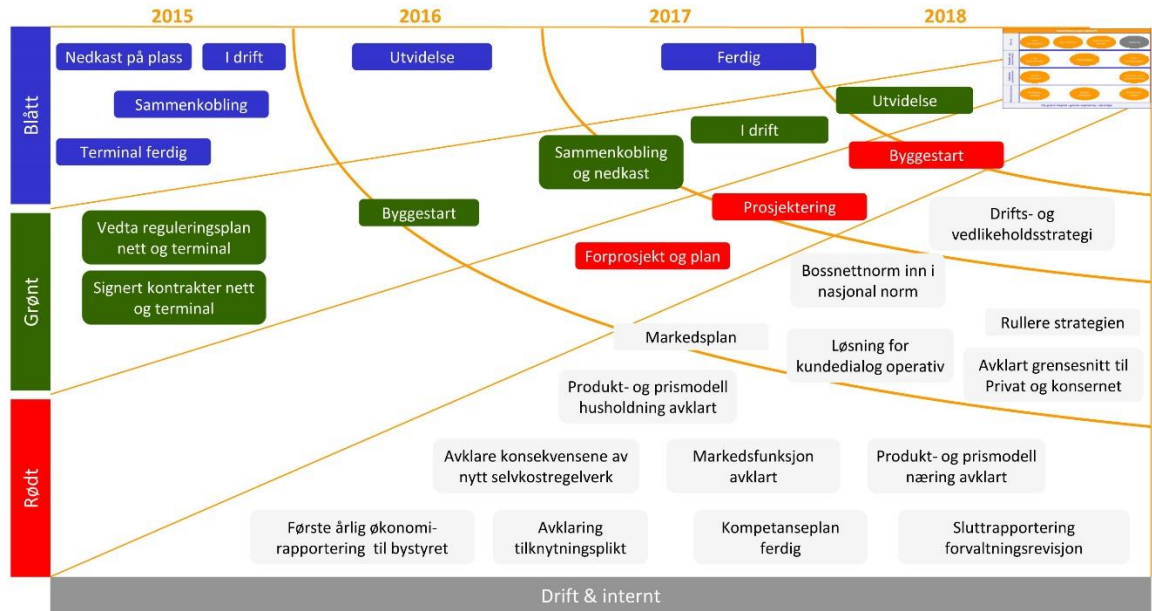

Parallelt med strategiplanarbeidet er det gjennomført en risikovurdering av selskapet. I dette arbeidet er farekildene identifisert, det er vurdert hva som kan skje og hvor sannsynlig det er. Videre er det gitt en kort beskrivelse av hva som kan gjøres for å forhindre det, herunder videre arbeid med risikoreduserende tiltak. Strategiplanen er gjennomgått i styringsgruppen for bossnettutbyggingen den 18.12.2014 og styret i BIR Nett vedtok strategiplanen den 14.01.2015.

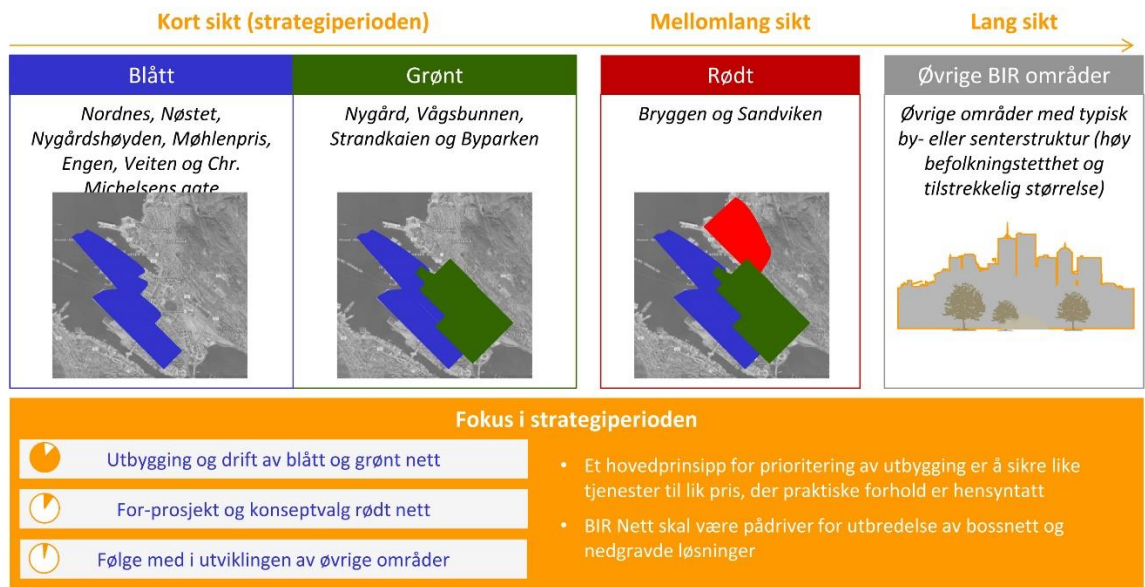
5 Realisering av strategien - Utbyggingsplan

Strategiplanen er konkret på at første del av bossnettet skal settes i drift høsten 2015. I strategiplanen er det også en tydelig milepælsplan som skal sikre at strategien realiseres i hele planperioden for hele den planlagte utbyggingen. Planen er også klar på ulike interne forhold som skal være på plass for å sikre realisering av planen.

I etterfølgende figur fremgår milepælsplanen for perioden 2015-2018.

Strategiplanen gir også en detaljering av fokusområder i planperioden knyttet til de ulike delene av bossnettet som omfattes av utbyggingsvedtaket, se etterfølgende figur.

6 Status for utbygging

Bossnettet i Bergen sentrum skal bygges ut i tre hovednett; blått, grønt og rødt nett. Blått og grønt nett består av fire «delnett», to nett på blått område og to nett på grønt område. De blå nettene omfatter vestlige deler av sentrum, inkludert Nordnes og skal betjenes fra en oppsamlingsterminal i Jekteviken. De grønne nettene omfatter østlige og sørlige deler av sentrum, og skal etter planen betjenes fra en oppsamlingsterminal på Nygårdstangen og/eller Nedre Nygård. Det røde nettet omfatter Sandviken, et område som i henhold til vedtak i bystyresak 301/13 skal avventes til bybanens trase til Åsane er avklart.

Utbygging av rørnett har pågått over flere år. De første rørene ble lagt ned 23.01.2007 på Engen i forbindelse med at det ble utført arbeid med graving av grøfter for fjernvarme. Frem til 2014 har fremdriften og prioriteringen av grøftegraving i sentrumsgatene i stor grad blitt styrt av BKK Varme og VA-etaten sine behov. Fra 2014 er det i regi av BIR Nett satt i gang anleggsprosjekter i sentrumsgatene som i større grad tar hensyn til BIR Nett sine behov hva angår prioritering og fremdrift.

Oppsamlingsterminaler er avgjørende for å kunne sette i drift bossnettet. Oppstart av bossnettet antas også å være viktig for at næringslivskundene skal velge å ta i bruk bossnettet, som igjen påvirker hvordan finansieringen av bossnettet skjer.

I det etterfølgende er det gitt en oppsummering av status og planer for utbygging av oppsamlingsterminaler, rørnett og nedkast. I siste figur i pkt. 5 er det vist en skjematisk oversikt over de ulike områdene, blått, grønt og rødt nett.

6.1 Terminal blått nett - Jekteviken

BIR AS har kjøpt tomt fra Bergen og Omegn Havnevesen (BOH) for plassering av oppsamlingsterminal i Jekteviken. Gjenstående «Gassverksbygninger» inngår i kjøpet. Parallelt med dette er det utarbeidet og vedtatt reguleringsplan for det arealet som BIR har kjøpt fra BOH og Bergen kommune ga i 2013 rammetillatelse på vilkår.

I 2013 ble det innhentet tilbud (totalentreprise) på bygging av Jekteviken Terminal, men det ble ikke foretatt anskaffelse. På dette tidspunktet forelå det ikke en godkjent tiltaksplan for de sterkt forurensede massene. BIR Nett har i 2014 utarbeidet og fått godkjent en tiltaksplan hos Fylkesmannen i Hordaland. Grunnlaget for tillatelsen var utskifting av alle masser på det areal som skulle bebygges med terminal og at den delen som var sterkt forurenset skulle transporteres ut med båt. BIR Nett hadde på dette tidspunkt bestemt at de sterkt forurensede massene skulle til sluttbehandling og ikke legges på et annet deponi. Basert på den godkjente tiltaksplanen og tidligere rammetillatelse for selve bygget ble det gjennomført ny anskaffelsesprosess. Det ble nå valgt delte entrepriser; en for miljøsanering/klargjøring av tomt og en entreprise for selve terminalbygget. Resultat av dette er en vurdert besparelse på om lag 50 MNOK i forhold til tilbud mottatt på totalentreprise i 2013.

I handlingsplan etter forvaltningsrevisjon var det satt en frist til 01.10.2014 med oppstart av anleggsarbeidene på Terminal Jekteviken. Anleggsarbeidene på tomten startet sommeren 2014, med omlegging av BOH sine installasjoner. I oktober startet arbeidene med spunting av tomten (nedsettelse av stålplater) for å kunne foreta masseutskifting og sikre skillet mellom forurenset masse på BOH sitt område og «friske masser» på BIR Nett sin side etter miljøsanering.

Det har i en årrekke blitt foretatt grunnundersøkelser i hele Jekteviken og det området hvor terminalen plasseres er et av de områdene med høyest forurensningsgrad. Undersøkelsene indikerte også stor fare for luktspredning ved oppgraving. Luktspredning kunne oppleves som en helseulempe, men representerte ikke helsefare.

Som følge av dette ble det i samarbeid med Bergen kommune satt i gang arbeid med en egen Kommunikasjonsplan for å ivareta informasjonsbehovet dette ville medføre. I tillegg til bruk av BIRs og kommunens hjemmesider og informasjonsmøter med alle naboer i området, er det benyttet sms-varslere utsendt fra kommunens vaksentral ved ulike faser i miljøsaneringsarbeidet. Videre ble det etablert samarbeid med Etat for helsetjenester, noe som har vært viktig i forhold til å ivareta helserelatert informasjon og sikkerheten for naboenes helse.

Om lag 4.000 tonn lettere forurensede masser (øverste topplaget) er levert til FSG sitt deponi i Stendafjellet. I løpet av desember 2014 ble det ved tre båtanløp transportert ut 13.000 tonn sterkt forurensede masser. Disse massene er levert til et sluttbehandlingsanlegg i Nederland. I fasen med utgraving av sterkt forurensede masser gjennomførte Fylkesmannen den 17.12.2014 et tilsyn i Jekteviken for å se hvorledes massene var håndtert og hvorledes BIR Nett ivaretok internkontroll og miljørisikovurdering. Fylkesmannen ga ingen avvik eller anmerkninger.

BIR Nett vurderer det slik at prosjektet har gitt et betydelig kompetanseløft for både Fylkesmannens miljøvern avdeling, Bergen kommune, BIR Nett og lokale rådgivere og entreprenører med tanke på gjennomføring av miljøsanering av sterkt forurenset grunn i Bergen sentrum. Det er verdt å merke seg at det tidligere ikke er gjennomført prosjekt av denne karakter i byområde i Norge, så tett opp til både beboelse, barnehage og annen næringsvirksomhet.

I januar 2015 er byggegropen fylt opp med «friske» masser og grunnarbeidene for selve bygget er startet. Planlagt ferdigstilling av terminalbygget er primo september 2015. Deretter gjenstår noe arbeid med terminalens innmat (elektromekanisk) og det skal gjennomføres funksjonstest og prøvedrift før den ordinære driften kan starte.

6.2 Utbygging av Blått nett

Det er over flere år bygget ut ledningsnett i samarbeid med Graveklubben (se pkt. 6.5).

For å ha et komplett nett som kan betjene kundene må det også settes ned en såkalt underdel som består av et lagringsrør og en ventil. I tillegg må det monteres et nedkast på denne underdelen. Tidligere har det vært noe usikkerhet knyttet til plassering av nedkastene, blant annet som følge av uklarheter knyttet til byggsaksbehandling og klager fra naboer til planlagte nedkast. Nedsettelse av underdeler startet i 2014 og det er derfor utført såkalt «punktgraving» en rekke steder. I videre utbygging i «nye gater» vil underdeler og nedkast bli etablert i tilknytning til at det legges ned rør i grøft.

I 2014 har BIR Nett avsluttet det første prosjektet som selskapet har prosjektlederansvaret for i Graveklubben; Rosenberggaten. I samarbeid med BKK Nett, BKK Varme, VA-etaten og Trafikketaten er det på plass ny infrastruktur, nytt gatedekke og nytt fortau. Prosjektet er gjennomført innenfor vedtatte rammer og samsvarer med kostnader angitt for det aktuelle området i statusrapport 2013.

6.2.1 Sammenkobling av eksisterende nett

For å sikre at mest mulig av etablert ledningsnett kan tas i bruk og flest mulige kunder kan benytte bossnettet når terminal i Jekteviken settes i drift høsten 2015, ble det i 2014 startet arbeid på en rekke gatestrekk for å sammenkoble det som er bygget tidligere. Dette omfatter blant annet Sydneskleiven, Baneveien vest, trase gjennom Engensenteret, Vestre Muralmenningen, Halvkannebakken og Strangehagen.

6.2.2 Veien til Nordnes

I tilknytning til anleggsarbeidet på Vestre Muralmenning er det i januar 2015 startet arbeid med etablering av borehull for bossrør til Nordnes, via tilfluktsrom under Lille Markevei. Videre arbeider med trase i Strandgaten, fra Østre Holbergsalmenning til

Akvariet skal ledningseierne i Graveklubben gjennomføre i prosjektsamarbeid med Bergen kommune og Statens vegvesen, samordnet med ny trase for sykkelvei. Prosjektering pågår og forventet oppstart for anleggsarbeider er i august 2015. Mulig fremdrift tilsier at de første kundene på Nordnes kan ta i bruk bossnettet høsten 2016. Samordnet med Graveklubben og veieierne vil det bli en fortløpende utbygging for å dekke opp kundene på hele Nordneshalvøyen.

6.2.3 Møhlenpris

I november 2014 ble det startet arbeid med plan for rørnett og plassering av nedkast på Møhlenpris. Arbeidet planlegges i Graveklubben og det er god dialog med både Bergen kommune og Statens vegvesen.

Prosjektet blir delt inn i to delprosjekter; et sør for og et nord for Puddefjordsbroen. Det nordlige delprosjektet tar for seg trasévalg fra terminal, og kryssing av statlige veier for å nå Møhlenprisområdet. Pågående prosjektering legger opp til at utførelse av anleggsarbeider med kryssinger av veier med stor trafikkbelastning skjer fra sommeren 2015.

Det sørlige delprosjektet omfatter utbygging av selve nettverket i Møhlenprisområdet. Foreliggende plan antyder oppstart av anleggsarbeider for øvrige deler av Møhlenpris høsten 2015. Videre fremdrift er ikke fastlagt av hensyn til at detaljprosjektering hos alle ledningseierne ikke er startet. Det er heller ikke endelig avklart med veieierne om eventuelle planer for endring av byrom eller dekkefornyning skal realiseres i tilknytning til anleggsarbeidet i regi av Graveklubben.

Møhlenpris-området har stor tetthet med husholdningskunder og det er viktig å få kundene tilknyttet bossnettet så tidlig som mulig. Imidlertid må utbyggingen hensynta fremdrift hos aktørene i Graveklubben, samt forhold hos veieierne.

6.2.4 Andre områder

I samarbeid med Graveklubben og Trafikketaten skal det gjennomføres anleggsarbeider i Neumannsgate (med sidegater) og kundene i dette området skulle etter planen tilknyttes bossnettet fra oppstart høsten 2015. Anleggsarbeidene skulle opprinnelig startes høsten 2014, men er nå utsatt til mai 2015. Bakgrunnen for utsettelsen er at når Bergen kommune solgte Bydrift AS måtte VA-etaten som prosjektleder lyse ut anbudet i markedet, samt at fornying av gatedekke som Trafikketaten skal utføre viser seg å være av en slik art at det medfører planendring som må ut på høring til berørte parter i området. Alle anleggsarbeider utføres samordnet i Graveklubben. Det er antatt at kundene i området kan benytte bossnettet fra 2016.

Det er startet arbeid med prosjektering av rørnett i Chr. Michelsensgate, fra Markeveien til Strandgaten. Oppstart av anleggsarbeider har vært utsatt som følge av at gaten har vært benyttet som omkjøringsvei ved anleggsarbeider på Strandkaien, samt usikkerhet omkring hvorledes gaten skulle tilbakestilles. Disse forholdene er nå avklart og bossnettet skal etter planen være ferdigstilt høsten 2015.

I prosjektsamarbeid med Universitetet i Bergen (UiB) er det i 2014 utført anleggsarbeid i blant annet Prof. Kaysersgate. Samarbeidet er basert på felles etablering av installasjoner som både ivaretar BIR Nett sitt behov for nedkastkapasitet til husholdningskunder og UiB sitt behov for kapasitet til eget avfall. Teknisk og økonomisk er dette en god løsning for begge parter, også hensyntatt eventuelle fremtidig endring i formål for ulike bygg på Nygårdshøyden (ved formåls-endring fra næring til bolig).

6.3 Terminal grønt nett - Nygårdstangen

BIR Nett har tidligere vurdert en rekke lokaliseringer for terminal. På sikt har de to grønne nettene behov for to terminaler, både av hensyn til kapasitet og

systemoppbygging. Det er hensiktsmessig både ut fra driftstekniske og økonomiske hensyn å etablere denne kapasiteten som en dobbelterminal ett sted, slik det er gjort i Jekteviken. Det primære ønsket er etablering av en dobbel terminal på Nygårdstangen, alternativt en delt løsning med terminal både på Nygårdstangen og i Nygårdsgaten 91-93.

Bossnettet er et retningsbestemt system, det vil si at avfallet bare kan suges i en retning. Som følge av dette må terminalen plasseres sør for Bystasjonen.

På grunn av manglende avklaring av tomt for terminal ble det i samarbeid med eierne av Autogarasjen AS allerede i 2012 startet arbeid med en privat reguleringsplan for et kombinert bolig- og næringsbygg i Nygårdsgaten 91-93, med en enkel terminal i kjelleretasjen. Reguleringsplanen er godkjent høsten 2014. BIR Nett har i ettertid vurdert denne lokasjonen som mindre egnet, både utfra økonomiske og driftsmessige hensyn, og det hefter usikkerhet om tidspunkt for grunneiers realisering av nybygget.

BIR Nett har i samarbeid med planavdelingen i Bergen kommune kommet til at en lokalisering på Nygårdstangens sørvestre del, i tilknytning til viadukten, er den beste lokaliseringen av en permanent dobbelterminal lik den som etableres i Jekteviken. Det er utarbeidet forslag til reguleringsbestemmelser som innarbeides i endelig reguleringsplan for Nygårdstangen.

En dobbelterminal på Nygårdstangen vil som nevnt i utgangspunktet være den mest rasjonelle løsningen. BIR Nett har høsten 2014 startet arbeid med vurdering av hovedtraseer inn mot en terminalplassering på Nygårdstangen. Disse vurderingene viser så langt at det er tekniske utfordringer knyttet til kryssing av næringsbygg på aksene fra Florida til Aasegården og kryssing av eksisterende bybanetrase. Dersom kryssing i dette området ikke lar seg realisere på en betryggende måte, kan det tale for en delt løsning; en enkel terminal i Nygårdsgaten 91-93 og en terminal på Nygårdstangen.

Det vil imidlertid være behov for etablering av terminal på Nygårdstangen uavhengig av om det etableres en enkel terminal i Nygårdsgaten 91-93. En terminal på Nygårdstangen må som minimum betjene det grønne nettet som allerede er utbygget og som omfattes av østlige deler av sentrum, det vil si området fra Strandkaaien (Muren) til Byparken v/Biblioteket.

Ideelt sett bør reguleringsplanen for Nygårdstangen, inkludert reguleringsbestemmelse for bossnett-terminalen, være vedtatt før BIR Nett starter prosjektering av terminalen og hovednett inn mot terminalen. Dersom det skal være mulig å få oppstart av en terminal for første del av grønt nett mot slutten av 2017 (jfr pkt 3, Utbyggingsplan) er det behov for en avklaring av lokaliseringen på Nygårdstangen innen kort tid. Dersom avklaring rundt terminaletablering på Nygårdstangen utsettes kan det gi uheldige virkninger ved at utbygging av bossnettet ikke kan skje sammenhengende.

6.4 Utbygging av Grønt nett

Det er over flere år bygget ut ledningsnett i samarbeid med Graveklubben, og det er sammenhengende nett fra Valkendorfs-gaten, via Strandkaaien, Småstrandgaten, Rådhusgaten og til Byparken v/Biblioteket.

Grønt nett som helhet har ikke blitt prioritert på lik linje med det blå nettet. Dette henger i hovedsak sammen med at lokalisering av terminal for dette nettet ikke er avklart (se pkt 4.3) og at det ikke er innhentet anbud på grønt nett (rørnett) og grønn terminal. Det er en målsetting å sende ut anbud på dette innen 30.06.2015.

6.4.1 Hovedtraseer i sør

I oktober 2014 er det satt i gang arbeid med å vurdere trase fra Byparken og til planlagt terminaltomt på Nygårdstangen. Videre er det startet arbeid med vurdering av trase fra terminaltomten og til området Nedre Nygård. Det er her verdt å merke seg at dette faglig sett er kompliserte prosesser, blant annet som følge av eksisterende spor for Bybanen.

6.4.2 Hovedtrase Kong Oscars gate

For å kunne etablere bossnett i Vågsbunnen må det etableres en hovedledning i Kong Oscarsgate. I regi av Statens vegvesen ble det startet planarbeid med oppgradering av denne gaten. Som følge av utfordringer knyttet til grunnvann i området er dette planarbeidet stoppet opp. Dette medfører at det er usikkerhet omkring tidspunkt for realisering av bossnett i dette området.

Området mellom Øvre Korskirkeallmenningen og Vetrilidsallmenningen er et område med tett trehusbebyggelse og trange gater, noe som vanskeliggjør graving inne i området. I dette området finnes et betydelig antall bosspann med den brannfare dette representerer og området er av Bergen Brannvesen utpekt som et av de store brannsmitteområdene i sentrum. For å kunne løse ut dette området på et så tidlig tidspunkt som mulig, startet BIR Nett sommeren 2014 arbeid med planlegging av et nedkastpunkt (nedgravd lagringstank) med betydelig kapasitet på Øvre Korskirkeallmenningen.

Frem til det er etablert sammenhengende rørnett frem til og i Kong Oscarsgate, vil nedkastpunktet bli tømt med «sugebil». Planen er at dette punktet skal ha kapasitet til samtlige husholdninger i dette området og om mulig også inneholde nedgravd returpunkt for glass og metall.

Husholdningskundene vil oppleve at de har fått bossnett, forskjellen opp mot permanent sammenhengende rørnett, blir at punktet i en periode tømmes lokalt med bil.

BIR Nett tar sikte på å sende byggesøknad til Bergen kommune på dette prosjektet innen kort tid.

6.4.3 Østre Murallmenningen

I forbindelse med at det skal legges fjernvarmerør opp Østre Murallmenningen for videreføring til Nordnes, vil det bli etablert et nedkastpunkt med stor kapasitet på denne allmenningen. På samme måte som det er beskrevet utfordringer med trang trehusbebyggelse i pkt 4.4.2, så gjelder dette også for området vest for Gågaten, mellom Østre Murallmenningen og Østre Holbergsallmenningen. For å betjene større deler av området vil dette nedkastpunktet få stor kapasitet i form av en nedgravd lagringstank. Anleggsarbeidene starter innen sommeren 2015 og BIR Nett vurderer muligheten for at dette punktet kan benyttes av kundene og tømmes med sugebil før det grønne nettet er satt i drift.

6.5 Samordnet anleggsaktivitet - Graveklubben

Graveklubben er et samarbeidsprosjekt mellom BKK Varme AS, BKK Nett AS, BIR Nett AS, Vann- og avløpsetaten i Bergen kommune og Telenor ASA. Graveklubben samordner gravearbeidet for å redusere ulempene for beboere, næringsliv og trafikanter. Samarbeidet mellom ledningseierne gir samordning både i planlegging og gjennomføring av anleggsarbeid i sentrum. Samarbeidet i Graveklubben er nødvendig og riktig, både av praktiske og økonomiske årsaker.

Statens vegvesen og Bergen kommune for øvrig deltar ikke direkte som medlem i Graveklubben, men deltar likefullt i både planlegging og gjennomføring av ulike anlegg.

Dette henger sammen med at kommunen og Statens vegvesen, sammen med ledningseierne, har gjennomført samarbeidsprosjekt. Både kommunen og Statens vegvesen har planer for opprustning av sentrumsgater og byrom, samt etablering av nye sykkelveier. I kommunen har Graveklubben direkte prosjektsamarbeid med Trafikketaten, Grønn etat og Planavdelingen v/Plan og geodata.

Graveklubben har sitt utspring i vedtak fattet av byrådet i april 2007, hvor det er nedfelt retningslinjer for gravekoordinering som skal legges til grunn for gravearbeider i Sentrum. Samarbeidsmodellen har vært en ubetinget suksess og høster nasjonal anerkjennelse. Videre utbygging av bossnettet i Bergen sentrum vil skje i samarbeid med aktørene i Graveklubben og veieierne.

For hvert prosjekt som settes i gang i regi av Graveklubben utpekes en såkalt «ansvarlig søker» (prosjektleder) blant klubbens medlemmer. For å sikre fremdrift i utbyggingen av bossnettet, vil BIR Nett nå i større grad påta seg lederansvaret i ulike fellesprosjekter i sentrum. For å sikre samholdet i klubben må det være en gjensidig respekt medlemmene imellom hva angår tilstrekkelig tid til planlegging og prosjektering, samt finansiering hos den enkelte aktør. Dette medfører at utbyggingsplanene for bossnettet også må hensynta kapasitet og «evne» hos både ledningseierne og veieierne.

Et bærende prinsipp i Graveklubben er god og lett tilgjengelig informasjon om planlagte og pågående prosjekter. I alle prosjektene blir det avholdt dialogmøter med berørte parter (huseiere, næringsdrivende, utrykningsetatene, kollektivaktører) både i forkant av detaljprosjektering og under gjennomføring. Informasjon knyttet til alle fellesprosjektene blir lagt på Graveklubben sitt eget nettsted, www.graveklubben.no.

7 Nedkast - Det nye kollektive «boss-spannet»

Bossnettet vil medføre at dagens boss-spann forsvinner fra fortauene, og erstattes av felles nedkastpunkter som fører bosset ned til rørene der det ved hjelp av luftstrøm ledes bort til en oppsamlingsterminal.

Bossnettet er i en fase hvor det de nærmeste årene skal etableres om lag 500 nedkast. Ved utgangen av 2015 vil om lag 120 nedkast være i drift på 50 ulike steder i sentrum.

7.1 Utforming og funksjon

Designet til nedkastene har vært gjenstand for grundige vurderinger. De skal være funksjonelle for alle brukergrupper, ha et pent og nøytralt utseende, samtidig som de skal oppfylle sin funksjon på en god måte.

Valgt design fremgår av illustrasjonen. Nedkastene er 1,49 m høy og 84 cm bred. Nedkastet med grønn markering skal betjene restavfall, mens nedkastet som skal betjene plast og papir har en blå markering. Det vil være minimum to nedkast ved hver lokalitet/hvert punkt, ett for restavfall og ett for papir/plast. De steder hvor en lokalitet vil betjene et større antall brukere, er det nødvendig med større nedkastgrupper. For å begrense antall nedkast og sikre fleksibilitet og fremtidig kapasitets-behov er det ved en del lokasjoner valgt å etablere større lagringstanker under nedkastene.

Den fysiske utformingen av nedkastene er i samsvar med «Retningslinjer for plassering av nedkast», vedtatt av bystyret 18.06.2014 i sak 158/14. Nedkastene skal kunne betjene både husholdningsavfall og næringsavfall. Nedkastene har derfor to luker, en mindre for husholdningsavfall og en større for næringsavfall. Luken for husholdninger er store nok til vanlige bossposer/handleposer, mens luken for næringsavfall kan betjene svarte boss-sekker.

7.2 Bosskorg

I samarbeid med Bergen kommune v/Grønn Etat, Trafikketaten og Statens vegvesen vil det bli utplassert egne bosskorg tilknyttet bossnettet. Disse skal plasseres i offentlige rom/plasser og dekke publikum sitt behov for å kaste sitt boss. I tillegg har BIR Nett nå utviklet en «bosskorgåpning» på 10x10cm som vil være tilgjengelige på samtlige nedkast for restavfall.

Dette er en videreutvikling av nedkastene slik de var presentert i «Retningslinjer for plassering av nedkast», vedtatt av bystyret 18.06.2014 i sak 158/14. BIR Nett har utviklet denne ut fra et ønske om å sikre høy tilgjengelighet for publikum for å kvitte seg med «tilfeldig avfall». Det er kjent at de tusenvis av bossspann som i dag står på offentlig grunn i stor grad blir benyttet til publikum sitt «overflateavfall». Løsningen med luken vil gi en betydelig bedring for publikums mulighet til å kvitte seg med «tilfeldig avfall» (ispapir, drikkebeholder mm) og således bidra til et enda ryddigere byrom.

7.3 Retningslinjer for plassering av nedkast

Det er mange hensyn som må avveies når bossnettet etableres i et tett bymiljø og det er mange parter og instanser som berøres. Det er viktig å sikre gode prosesser, gi informasjon, legge til rette for medvirkning og sørge for rask saksbehandling i kommunen.

Hvert nedkastpunkt vurderes ut fra bossnettet som helhet, fordi plasseringen av de ulike nedkastpunktene er innbyrdes avhengige av hverandre. Nedkastene er søknadspliktig (iht plan og bygningsloven) og søknad fremmes samlet for flere nedkastpunkt i nærmere avgrensede områder basert på en «punktplan».

Det er etablert gode prosesser i kommunen og mellom kommunen og BIR Nett for håndtering av søknadsprosess knyttet til etablering av nedkastpunkter. Prosessene følger «Retningslinjer for plassering av nedkast», vedtatt av bystyret 18.06.2014 i sak 158/14. Retningslinjene er et godt redskap og gir forutsigbarhet og sikrer kvalitet i prosessen frem mot plassering for både naboer, byggesaksmyndigheten og BIR Nett.

7.4 ID-løsning for bruk av nedkast

Nedkastene skal kun benyttes av brukere som er registrert i BIR sitt kundesystem. Dette systemet bruker informasjon fra Bergen kommune om huseiere og benytter matrikkelsystemet som er grunnlag for dagens utfakturering av renovasjonsgebyr. Næringskunder får også tilgang til bossnettet basert på avtaler mellom den enkelte kunde, kundenes avfallsaktør (eks Norsk Gjenvinning, Franzefoss, Ragn Sells og BIR Bedrift) og BIR Nett.

For å åpne lukene får hver husholdning/næringskunde utdelt et kort med en «chip». ID-kortet plasseres ved RFID-leseren på nedkastet, og senderen i kortet kommuniserer med nedkastene. Chipen vil fungere på den tildelte nedkastgruppen til kunden og når chipen er registrert, lar luken for henholdsvis husholdningsavfall/ næringsavfall seg åpne. Brukere får ID-kort basert på gårds-, bruks- og seksjonsnummer.

Den enkelte kunde får tildelt ett primært nedkast, samt to dedikerte sekundærnedkast hvis primærnedkastet ikke er tilgjengelig. Brukere må benytte ID-kortet for å få tilgang til nedkastet.

ID-løsningen gir bedre sikkerhet og all registrering vil skje mot BIR Privat sitt kunderegister og i henhold til personvernloven. Det vil således ikke bli bygget opp parallelle systemer for å håndtere kundene i bossnettet. ID-løsningen antas å gi færre driftsforstyrrelser og mindre sannsynlighet for feilbruk og hærverk. Den valgte løsningen er tilpasset eventuell fremtidig differensiert gebyrmodell. Dette innebærer at på det tidspunktet Bergen kommune eventuelt vedtar at BIR skal benytte differensiert gebyrmodell i Bergen, vil dette også gjelde for husholdnings-kundenes bruk av bossnettet.

7.5 Informasjon til berørte parter

Det er viktig at beboere i berørte områder får god informasjon, får komme med sine innspill og at naboers rettigheter ivaretas. I tillegg til alminnelig nabovarsling har BIR Nett etablert en ordning med egne informasjonsmøter for naboer (beboere og eiere) i god tid før søknad innsendes. Ved tidlig kontakt med nærmiljøet kan BIR Nett også bli gjort oppmerksom på lokale forhold som er viktig for nærmiljøet. I tillegg blir det avholdt informasjonsmøter i forkant av at anleggsarbeidene begynner i regi av Graveklubben (se pkt 4.5).

8 Kundetilknytning

8.1 Husholdningskunder

Husholdningskundene må forholde seg til de vedtak som er fattet og av dette følger at de kundene som får tilgang til bossnettet plikter å bruke denne tjenesten. BIR AS har tildelt enerett til BIR Nett for håndtering av avfall fra husholdninger som tilknyttet bossnettet.

I områdene som omfatter blått og grønt nett er det om lag 12.000 husholdninger. Ved oppstarten av det blå nettet høsten 2015 vil om lag 3.000 husholdninger være tilknyttet. Tilknytningen vil omfatte følgende områder, med størrelsesorden på antall husholdninger i parentes:

- Vestre Holbergsallmenningen, Skottegaten, deler av Nøstegaten (1000)
- Baneveien, Jonsvollsgaten, Vestre Muralm, deler av Baneveien (450)
- Engen, Veiten, Christian Michelsens gate (400)
- Rosenberggaten – Sydnescleiven (1000)
- Strangehagen (100)

Antallet kunder som kan tilknyttet bossnettet vil være stigende i samsvar med utbyggingsplanen, se pkt. 5.

8.2 Næringskunder

I tillegg til husholdningskundene kan bossnettet også betjene næringskundene med de avfallsfraksjoner som infrastrukturen kan håndtere. De stedene hvor det er restkapasitet på nedkast etablert av BIR Nett, kan næringskundene få tilgang til bruk av bossnettet. Hovedprinsippet er at næringskundene selv bekoster stikkledning fra hovedrør og nedkast på egen grunn.

Det er en målsetting at tilslutningen fra næringskundene i bossnettområdene på sikt skal være minimum 50%. BIR Nett startet sommeren 2014 arbeid med en marknadsplan for «innsalg» til næringskundene basert på det regelverk som på det tidspunktet var gjeldende.

8.2.1 Nytt selvkostregelverk

Klima- og miljødepartementet varslet den 09.09.2014 at de etter krav fra EFTAs overvåkningsorgan (ESA), har forskriftsfestet et nytt nasjonalt regelverk for beregning av avfallsgebyr. Ny veileder til forskriften ble offentliggjort 24.11.2014 og virkningstidspunktet er 01.01.2015. Ny avfallsforskrift gir økonomiske, praktiske og miljømessige føringer for bossnettet.

I samarbeid mellom Bergen kommune og BIR arbeides det med vurderinger for å se på hvilket handlingsrom det nye regelverket gir og ut fra dette finne tilpasninger gjennom prismodell for næringskundene. Det er en felles oppfatning hos kommunen og BIR at det nye regelverket ikke tar tilstrekkelig hensyn til rørbasert infrastruktur for transport av avfall i Bergen sentrum. Sak om dette, herunder konsekvenser og mulige tiltak/tilpasninger, vil bli presentert på eiermøte i BIR AS den 05.03.2015. Basert på eiervedtak og modell som er akseptert av sentrale myndigheter (Klima- og miljødepartementet / Miljødirektoratet) vil BIR Nett iverksette arbeid med å «selge inn» tilknytning og bruk av bossnettet hos næringskundene.

8.2.2 Tilknytningsplikt

Alt avfall som ikke oppstår i husholdningene er å regne som næringsavfall. Dette er ikke et kommunalt ansvar, og det er fri konkurranse om å tilby tjenester i næringsmarkedet. Kommunen har ikke samme anledning til å vedta regelverk som pålegger disse aktørene å knytte seg til bossnettet.

Plan- og bygningsloven § 18-1 regulerer krav til opparbeidelse av vei og hovedledning for vann og avløpsvann, og det stilles krav om bruk av kommunalteknisk infrastruktur som vei, vann og kloakk. Både elektrisk fordelingsnett og fjernvarme er hensyntatt som infrastruktur i både planlov og energilov. Rørbasert infrastruktur for avfall omfattes ikke av slik regulering.

I Nasjonal avfallsstrategi, «Fra avfall til ressurs», som ble fremlagt av forrige regjering i august 2013 fremgår det at:

«Miljøverndepartementet vil utrede nærmere hvordan avfallsinfrastruktur kan reguleres i plan- og bygningsloven, slik at krav til infrastruktur for avfall sidestilles med krav til infrastruktur for vei, vann og kloakk før byggestart».

Videre sier strategien følgende om pliktig tilknytning:

«For å gi kommunene større forutsigbarhet i planleggingen og prosjekteringen av denne type innsamlingsløsninger, og redusere kostnadene for hver enkelt avfallsbesitter, ønsker miljøvernmyndighetene å gi kommunene mulighet til på visse vilkår å kunne pålegge også næringsaktører å knytte seg til avfallssug der dette er samfunnsøkonomisk lønnsomt».

For bossnettet var dette positive signaler, men BIR Nett har ikke registrert at det foregår en prosess på dette hos sentrale myndigheter.